

Moeder van 12.000 kinderen

*Voor mijn ouders zaliger:
omdat ik dankzij jullie ben wie ik ben*

*Voor mijn kinderen, Kathleen en Pieter,
en mijn kleinkinderen, Michiel, Lore en Kobe:
omdat jullie het allerbelangrijkste zijn
in mijn leven*

Met bijzondere dank aan Sabine

MOEDER SOPHIE VAN 12.000 VANGHEEL KINDEREN

Mijn inspirerende levensreis
langs alle continenten

Opgetekend door
SABINE DE VOS

 LANNOO

Education for Children.
Since 1990.

INHOUD

Woord vooraf – <i>Sophie Vangheel</i>	7
Woord vooraf – <i>Sabine De Vos</i>	8
Woord vooraf – <i>Wouter Torfs</i>	9
1 CONGO-ZAÏRE	13
2 BELGIË	65
3 HAÏTI	119
4 DE GEBOORTE VAN CUNINA	145
5 DE FILIPIJNEN	185
6 EEN INNERLIJKE REIS	203
7 BRAZILIË	221
8 NEPAL	237
9 ZUID-AFRIKA	299
10 REIS NAAR DE TOEKOMST	319
Dankwoord	331
Boekenlijst	333

Woord vooraf

– *Sophie Vangheel* –

Toen ik vijfenzestig werd, voelde ik dat er een boek klaarzat in mijn hoofd. Het pad dat ik had afgelegd, had me ver genoeg gebracht om voor anderen een leidraad te zijn. Iedereen heeft een weg af te leggen, een zoektocht met veel vallen en opstaan, valkuilen, ontmoetingen, keuzes en levenslessen. Vol goeie moed begon ik te schrijven, woord voor woord schreef ik mijn geschiedenis. Honderdvijftig pagina's verhalen, avonturen, ideeën en beschouwingen die ik graag wilde delen. Ik schreef en schreef tot ik naar Haïti vertrok, met mijn halve leven op mijn laptop. In het diepe binnenland zou ik 's avonds tijd hebben om verder te graven in mijn geheugen. Maar dan werd alles gestolen: mijn gsm, mijn geld en mijn laptop. Dat mijn boek weg was en dus mijn leven, was nog het allerergste. Ik had geen back-up. Geloof me, ik heb er mezelf genoeg om vervloekt. Met het verdwijnen van dat halve boek was ook mijn moed om er opnieuw aan te beginnen verdwenen. Gelukkig was daar Sabine De Vos, eerste ambassadrice van Cunina en ondertussen zogoed als een deel van mijn familie. Ze heeft de afgelopen vijftientig jaar veel verhalen uit dit boek meegemaakt, vaak vanop de eerste rij. Zij kon mijn gevoelens, gedachten en verhalen treffend, met de nodige dosis humor en toch beschouwend neerschrijven, zelfs veel beter dan ik het ooit zou kunnen. We hebben ons afgezonderd om uitgebreid te praten over mijn familiechroniek, Geel, Cunina, mijn ontelbare verre reizen en evenveel unieke, authentieke, grappige, meeslepemde, dramatische en prangende avonturen en verhalen, maar ook over onderwerpen als geloof, opvoeding, relaties, ouder worden, waarden in het leven, bedrijfsleiding en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Ik ben haar en Lannoo dankbaar dat dit boek er uiteindelijk is en hoop dat ik u tijdens het lezen kan raken en meenemen, niet alleen op een wereldreis, maar vooral op een levensreis.

Woord vooraf

— Sabine De Vos —

Misschien is iemands biografie schrijven nog wel de grootste uitdaging voor een schrijver. Elk woord, elke nuance moet juist zijn. Je moet in iemands hoofd en hart kruipen, geuren en geluiden oproepen en van elke foto een bewegend beeld maken om u, lezer, mee te zuigen in het verhaal. Want dat is dit boek vooral: een boeiend, uitdagend, grappig, authentiek en leerrijk levensverhaal waarvan ik al vijftientig jaar lang getuige ben. Toen ik op een omroepavond op de VRT enthousiast toezegde om ambassadrice te worden van Cuni-na, kon ik niet vermoeden hoe belangrijk Sophie in mijn leven zou worden. Veel van wat we hebben meegemaakt, staat tussen de regels. Met energie voor tien en bijna altijd optimistisch kleurt ze mijn leven en dat van vele anderen rondom haar. Een dromer, maar toch georganiseerd en op lange termijn denkend, gefascineerd door mensen en hun verhalen, net als ik. We lachen en genieten graag, kunnen maar moeilijk stilzitten en gaan op elk continent tot in de kleinste uithoek op verkenning tot we geen hand meer voor ogen kunnen zien. We houden van kinderen omdat ze het mooiste zijn wat er bestaat en tegelijkertijd het meest kwetsbare. We praten en filosoferen over leven, dood, geloof, relaties en carrière en het pad dat je slalomend leidt. Daarom weet ik dat u, lezer, dit boek gretig zult lezen, met een lach en een traan, met herkenning en nieuwe inzichten. Want dient niet elk boek dat doel?

Woord vooraf

— Wouter Torfs —

*Ik heb een steen verlegd in een rivier op aarde.
Het water gaat er anders dan voorheen.
De stroom van een rivier hou je niet tegen
het water vindt er altijd een weg omheen.*

— Uit 'De steen' van Bram Vermeulen

Als het over Sophie gaat, mag je in plaats van een steen gerust van een stevig rotsblok spreken. Ik zal onze eerste ontmoeting nooit vergeten, acht jaar geleden in Knokke. Mijn nicht Barbara had een 'hele speciale madame' ontmoet tegen wie je onmogelijk nee kon zeggen als je haar over haar project Cunina had horen praten. Zo geschiedde: na drie uur gezellig tafelen en honderduit vertellen over Cunina waren we compleet verkocht. Diezelfde middag legden Barbara, onze collega Yves en ikzelf centjes op tafel voor een nieuwe computer. Vandaag, acht jaar later, blikken wij met grote voldoening en dankbaarheid terug op een sterke en constructieve samenwerking. Sophie geeft het mvo (maatschappelijk verantwoord ondernemen) van Schoenen Torfs handen en voeten. In onze samenwerking verdwijnt het aureool van liefdadigheid en paternalisme. Daarvoor in de plaats kwam een volwassen win-winrelatie: beide partners worden beter van de samenwerking en dat in volledige transparantie. Samen nadenken en doen in plaats van zonder meer geld storten op een rekening. Geven uit plicht maakte plaats voor geven vanuit het hart. Anonieme projecten werden mensen van vlees en bloed, met dezelfde hoop en dromen voor hun kinderen als wij. Mensen mogen helpen is een zuiver, intermenselijk proces dat me dankbaar stemt.

Ik leerde verschillende facetten van Sophie kennen. Er is allereerst *la mamma Sophie*, die met een groot en warm hart zorg draagt voor haar eigen gezin, de Cunina-petekinderen en projecten. Natuurlijk stamp je in vijftwintig jaar geen organisatie van meer dan twaalfduizend petekinderen en negentig projecten op drie continenten uit de grond door enkel een moederfiguur te zijn. Een startende ondernemer is in de beginfase een manusje-van-alles in zijn of haar bedrijf. Dat was voor Sophie niet anders. Je leest in dit boek uit welk nest Sophie komt, hoe ze in haar pioniersdagen vanop de kansel in de kerken aan fundraising deed, zelf foldertjes ontwierp aan haar 'bureau' in haar naaikamer-tje, het land doortrok om peetouders te vinden en enkele dagen later op een vliegtuig naar Nepal of Haïti sprong, waar ze de meest onmogelijke avonturen beleefde. In het Cuninahuis in Geel stuurt ze de organisatie als een Italiaanse *mamma* aan: nuchter en pragmatisch maar met een moederhart voor haar medewerkers. Ze vat de koe bij de hoorns en haar devies is 'geen woorden maar daden'. Ik leerde Sophie waarderen als een marketeer pur sang en een autodidactische rasondernemer die er niet voor terugdeinst om nu en dan buiten de lijntjes te kleuren. Zo heeft ze ruim twintig jaar geleden Sabine De Vos als Cunina-ambassadeur geëngageerd, Luc Appermont, Nathalie Meskens en ikzelf volgden. Het bleek een meesterlijke zet op het vlak van media-aandacht. Vele anderen maakten deel uit van haar leven, sommigen jarenlang,

anderen als memorabele passant, velen zijn er al niet meer. In dit boek krijgen ze weer voor even een stem. Afscheid nemen hoort bij het leven en Sophie heeft in veel culturen gezien hoe anders men daarmee omgaat.

En dan is er nog de Sophie die misschien niet zoveel mensen kennen; de filosofe, psychologe en verpleegster met een grote mensenkennis, een diepmenselijke interesse in haar medemens en bakken ervaring in het werken met diverse culturen. Een vrouw die zich laat inspireren door het boeddhisme en door de oprechte vriendelijkheid vanuit het hart. Haar unieke combinatie van vriendelijkheid en daadkracht die bergen verzet, heeft me erg geraakt.

Echtgenoot Paul was er altijd, op de achtergrond, met een groot, warm en vrijgevig hart. In haar dochter Kathleen vond Sophie een fantastische rechterhand en gelijkgestemde ziel die klaarstaat om de fakkel over te nemen. In haar zoon Pieter vond ze een kritische, intelligente ondernemer met een fijn gevoel voor humor. In haar kleinkinderen leest ze een vrolijke, hoopvolle toekomst.

Ik ben blij dat dit boek er gekomen is. Haar verhaal is er een dat moet worden doorgegeven. Telkens opnieuw raakt het me omdat het zo juist is.

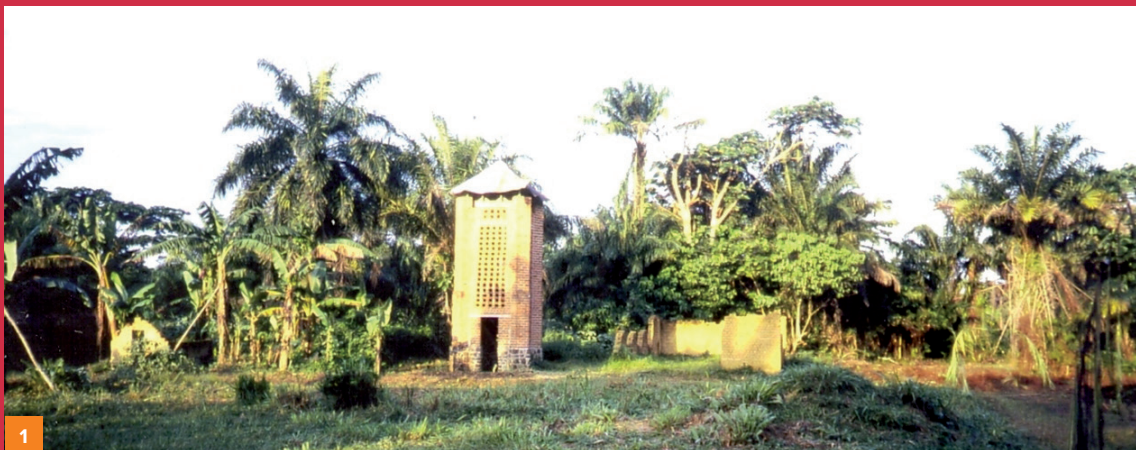
*‘Cunina’ betekent ‘godin van de wieg’: de plaats
waar je wieg staat is bepalend voor je toekomst.*

Aan die lotsbestemming wil Cunina een positieve wending geven door te focussen op kwalitatief onderwijs voor kinderen in het Zuiden. Ik zag het met eigen ogen in Nepal en het veranderde mijn kijk op maatschappelijk verantwoord ondernemen fundamenteel.

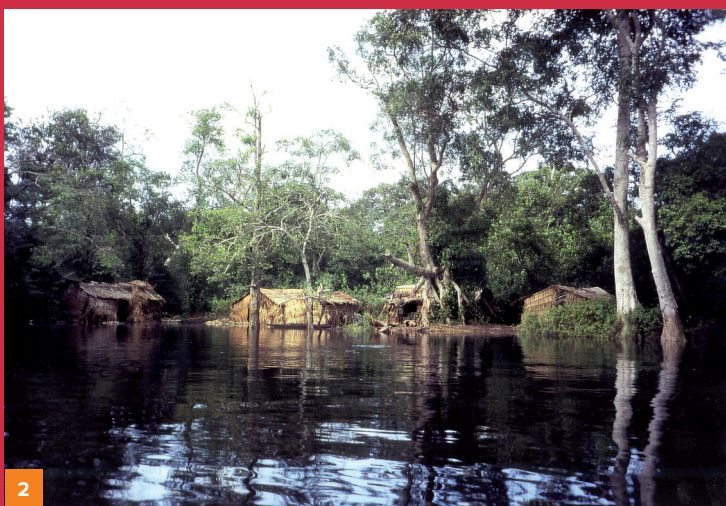
Lieve lezer, ik hoop dat je hart geraakt mag worden door een vonkje van Sophies onweerstaanbare vuur.

Wouter Torfs, CEO Schoenen Torfs

1

2

3

- 1 Van de kerk die nonkel pater heeft gebouwd, staat enkel de kerktoeren nog overeind (Ireko)
- 2 'Waar het kan zult ge u best langs het water verplaatsen' (uit een brief van de missionarissen, 1996)
- 3 Aankomst in Ireko, bij pater Yves Tuerlinckx

CONGO-ZAÏRE

In de voetsporen van mijn nonkel pater Alfons Kempen

Het enige wat ik mij uit mijn kindertijd kan herinneren over Congo¹, is dat we zilverpapier moesten sparen voor *de negerkes*. Dat heb ik altijd trouw gedaan, al kon niemand me vertellen waarvoor dat dan wel moest dienen. Zelfs nu kan geen enkele Congolees me zeggen wat er uiteindelijk met die bergen zilverpapier is gebeurd. Kwatongen beweren dat het helemaal niet naar Congo ging, maar in België te gelde werd gemaakt door het te recycleren. Nu wordt zilverpapier van aluminium gemaakt, maar in de eerste helft van de vorige eeuw was zilverpapier een tinlegering. Dat ingezamelde bladtin brachten de paters dan naar fabrieken, waar het werd gesmolten om opnieuw te gebruiken. Vreemd genoeg is van dat verhaal geen enkel spoor of bewijs terug te vinden. Er wordt zelfs gefluisterd dat al dat verzamelen enkel diende voor bewustwording en het placebo-effect: het geeft een goed gevoel. Het blijft dus even mysterieus...

Ook mijn nonkel pater Alfons Kempen wist het niet. Om de tien jaar verliet hij de brousse en ondernam hij de lange bootreis naar België om zijn familie intrigerende verhalen te vertellen over wildemannen in beestenvellen, woudgeesten en bezwerende dansen. Mijn vier zussen en ik, ik altijd op de eerste rij, hingen aan nonkel paters lippen en kregen maar geen genoeg van zijn verhalen. En hij kon vertellen, met zijn warme stem en levenslustige ogen. Verhalen van paters die in China gevangen hadden gezeten, van wilde oerwouden met gehe-

---

¹ Van 27 oktober 1971 tot 17 mei 1997 sprak men over Zaïre, niet over Congo.

▲ Onze hele familie ging nonkel pater uitwuiwen aan de kade

me gebruiken, van voodoo en onbekende religies. Hij vertelde verhalen over het eerste afscheid in 1938 in de haven van Antwerpen, toen *de Congoboot* vertrok en je wist dat je je dierbare pas jaren later terug zou zien. Af en toe streek hij over zijn lange baard en verzonk hij in gedachten. Mooie gedachten, aan zijn glimlach te zien. Gedachten aan *zijn* kinderen, die hij had achtergelaten en die hij ongetwijfeld miste. Hoe graag hij zijn familie ook zag, hij was diep vanbinnen blij als hij na een paar maanden terug kon naar zijn land: Congo. Dan ging onze hele familie hem aan de kade uitwuiwen en stiekem traantjes wegpinken. In zijn witte pij en tropenhoed bleef hij naar hen zwaaien vanaf het dek, tot hij nog slechts een stipje was. Zijn kajuit was volgestouwd met emmers, boeken, pannen, oude kleren, alles wat zijn mensen ginds van pas kon komen en onze familie in die korte tijd had kunnen verzamelen. Ik was die emmers nog samen met mijn moeder gaan kopen in het Sint-Dimphna-bazarke in Geel. Het was onwonderlijk voor mij om diezelfde emmers zoveel jaren later in de Afrikaanse brousse terug te zien, bijna aan flarden. Voor de komst van mijn nonkel pater hadden de inboorlingen nog nooit een plastic emmer gezien.

Ik weet zeker dat mijn grootouders bijzonder trots waren op hun zoon, maar ook dat ze hem verschrikkelijk misten. Mijn grootmoeder had liever gehad dat hij pastoor was geworden, dan had ze op haar oude dag bij hem kunnen gaan inwonen. Pastoors krijgen immers hun woonst van de gemeente waar ze werken en vaak zijn dat de mooiste huizen van het dorp, naast de kerk. Nooit had ze kunnen denken dat haar zoon missionaris zou willen worden. Maar zijn drang naar avontuur was te groot: hij werd scheutist. Als er dan ook een brief kwam, schaarde de hele familie zich rond de woonkamertafel om hem van voren naar achteren en opnieuw achterstevoren te lezen, elk woord uitpluizend,

elke grap nog honderd keer navertellend, genietend. Een brief van nonkel pater was een hoogtepunt. Hij kon heerlijk verhalend schrijven en nam hen zo mee op avontuur. De kerk was te klein op de weinige momenten dat hij terug was in België en de mis kwam opdragen. Het ganse dorp hing aan zijn lippen als hij met zijn guitige ogen en de nodige kwinkslagen vertelde over zijn leven in de brousse en over *de zwartjes*. Niemand in het dorp ging immers op reis, in de jaren 1930 hadden de meesten nog nooit de zee gezien.

Beste ouders, broers en zusters en vrienden altemaal,

Zacht, schier bewegingsloos, zijn we van U weg gevaren, van U, van de kaai, van Antwerpen, van Vlaanderen, en nu mag ik al schrijven: van Europa. Mijne kop zit volgepropt met indrukken en gedachten en ik weet niet waarmede begonnen. Ge moet dan ook niet verschieten zoo er in dezen brief geen logische gedachtegang steekt. Ik zit hier dezen brief te schrijven in de salon de lecture (ja, 't is hier allemaal Fransch wat de klok slaat), de leeszaal. Ik zit hier in ne fijne club, voor mij 'n glazen tafeltje, neven mij 'n deftige heer die op zijn schrijfmachine zit te kloppen juist gelijk op zijn bureau. Achter mij zit nog 'n confrater brieven te schrijven. In de zaal rechts en op het dek loopen en springen 'n hele bende kinders. Ze tateren en lachen lijk kinders doen en ik zou waarlijk vergeten op de zee te varen zoo ik niet gedurig aan van links naar rechts zat te wiegen. Het is nu dinsdag 30 augustus, we moeten nu zoo ergens tegenover Gibraltar zijn.

... We hadden al dagenlang geen land meer gezien en we waren blij toen we 's morgens reeds vanaf vier uur de pinkelende lichten van 't eiland Teneriffe in 't zicht kregen. Van sedert den oorlog in Spanje begonnen is, hadden de Congobooten hier nie meer aangelegd: er was immers gevaar dat ze zouden beschoten worden, maar nu is daar geen spraak meer van. Ge kunt nie gelooven wat 'n indruk het op mij maakte: zoo'n land, daar in volle zee. De boot vertraagde en zacht schoof hij zich tegen de kaai. We spoedden ons naar beneden. Het deed deugd van weer vasten grond onder onze voeten te voelen. Met vijf scheutisten sprongen we in 'n taxi en we reden de stad in. Vooral op de markt was 't interessant: visch, mosselen, druiven en appelsienen, pompoenen die misschien wel vijftig kilo wogen, voorts allerhande groenten en vruchten, krakeel en gesjavel van 't vrouwvolk. Ge hebt ook al wel gehoord van viswijven?, welnu, daar had ge d'echte zulle: zo van die dikke, vette wijven die hunnen bebbber kunnen afspelen gelijk ne wekker die afloopt. Voor een mandje druiven dat we kochten voor tien franken, vroegen

ze er eerst vijftig! Onderweg terug naar de boot gingen we een hotel binnen om 'n glas bier: 'Vijftig frank, meneer, plus vijftig centiemen taks voor 't onderhoud van het oorlogvoerende leger.' Kunt ge 't geloven!

— Fragment uit de allereerste brief van nonkel pater, 1 september 1938, vanop de boot de Léopoldville van de Compagnie Maritime Belge, op weg naar 'de Congo'

We zijn Leopoldstad binnengevaren. 'n Honderd meter ver in zee lagen twee schepen met gevangen kommunisten. Het schijnt dat die hier al maandenlang in d'haven liggen en dat ze bijna opeengeperst zitten lijk haring in een visbakske. Wij vertrokken maandag 19 september. Leopoldstad-Bokoro is zoo'n vijfhonderd kilometer, dat zullen we afleggen in vier dagen. Die booten hebben zoo wat de grootte van de schepen die op de klein kanalen varen (driehonderd ton) maar natuurlijk, ge hebt er ook enkele kabieneen voor de blanke reizigers. Het zijn die schepen (compagnie Otraco) die de ondiepe rivieren van Congo opvaren zoover het gaat. Waar zij niet kunnen varen, daar hebt ge dan weer klein motorbootjes (eens zoo groot als 'n vissersschuit van de Neet) die post en klein bagage naar 't Congolese binnenland voeren. Er waren zo'n dertig, veertig zwarte medereizigers, en eer dat dat volkske ingescheept is! Dat heeft nogal wat te zeggen. Vrouwen komen aandragen met visch en maniok voor de reis terwijl de kleinste zich aan de moedermelk te goed doet (I y a du monde dans la gare, tu sais, Dries!) want die kleinste, die hebben z'altijd bij zich. De mannen komen af met manden en allerhande gevlochten vischmateriaal, en 't is 'n geroep en 'n getier wanneer de boot vertrekt en al hun bagage nog niet op den boot is. Van op den oever werpen ze het dan op den boot en zwemmen daarna zelf den boot achterna. Daarna is 't natuurlijk gesjavel en gekrakeel eer dat iedereen plaats gevonden heeft voor zichzelf en z'n vischbenodigdheden, want ge moet weten dat de negers op die booten zelf moeten instaan voor eten en

slapen. Nu, dat volkske heeft al voor heeter vuren gestaan. Wat we op den boot zoal te slikken kregen! Ge bestelde bijvoorbeeld iets dat ge niet kende en dan liept ge wel eens 'n verrassing op, lijk dien Hollander die aan zijn garçon pommes jacquettes bestelde en dacht van iets fijns te krijgen, die kreeg gewoon ongepelde patatten op zijn telloor! Daarbij, al die Fransche komplementen en bonjourkes van de koloniale en ge zult wel begrijpen dat zo'n midden niet het ideaal is voor ne Vlaming. Zoo verliepen de dagen en iedere avond kregen we telegrafische berichten uit Brussel over de spanning in Europa. Moest er eens iets van komen, dan zitten we in Congo toch nog veiliger als gijlie in Belgikske!

— Fragment uit de allereerste brief van nonkel pater, 1 september 1938, vanop de boot de Léopoldville van de Compagnie Maritime Belge, op weg naar 'de Congo'

Slapen in het lege bed van nonkel pater

Telkens als ik als klein meisje van zeven, acht jaar bij mijn grootouders ging logeren, dacht ik: deze geluiden, deze geuren heeft mijn nonkel pater, Alfons Kempen, ook gehoord en geroken. *De slaapkamer van nonkel pater*, zo werd zijn kamer altijd eerbiedig genoemd, zelfs door mijn grootouders. Als ik in zijn lege bed lag, fantaseerde ik hoe hij op datzelfde moment in die verre, exotische kolonie Congo zat en welke geluiden en geuren hij daar wel niet zou horen en ruiken. Met een grote, ingelijste zwart-witfoto was hij heel aanwezig in het gezin. Zonder dat ik er mij toen van bewust was, is tijdens die momenten het zaadje geplant voor de rest van mijn leven: ik wilde in de voetsporen treden van nonkel pater om mensen te helpen en ik heb die droom gerealiseerd.

Dat ik op een dag in zijn voetsporen de niet-ongevaarlijke reis naar onze voormalige Belgische kolonie Congo zou ondernemen als voorzitter van mijn eigen organisatie, dat had ik op die warme bedmomenten nooit kunnen dromen.

Paters versus priesters

Ik heb me later vaak afgevraagd waarom iemand ervoor kiest pastoor, pater of zuster te worden. Vaak betekende het voor arme gezinnen met veel kinderen een uitweg uit de armoede. Voor ten minste één kind uit zo'n familie werd in het klooster gezorgd. Ze kregen er onderdak, kleren en eten, en je kon er opleidingen volgen, tot verpleegster bijvoorbeeld. Meisjes laten studeren was voor veel families anders onbetaalbaar. Een andere reden is voor mij angst, angst voor de wereld, angst om het initiatief te nemen, angst om voor jezelf te moeten zorgen. Beschermde kloosterorden waren veilige plekken, plekken waar men zelden of nooit buiten de muren kwam. Het kan niet anders of in die orde zaten heel veel homo's en lesbiennes die daar onmogelijk voor konden uitkomen en bescherming zochten achter dikke muren waar hun geheim veilig was en ze mogelijk lotgenoten vonden. Hoe onnatuurlijk is het om zo intens met mannen of vrouwen samen te leven? Van een roeping kon je dus in veel gevallen nauwelijks spreken. Het verschil tussen de pastoors die ik tot dan toe had ontmoet en mijn nonkel pater kon niet groter zijn.

Missionarissen zijn wereldse, relativiserende, vaak grappige en vooral boeiende mensen. Ze zijn onbaatzuchtig, levenswijs en zacht. Het zijn gelovige maar aardse mensen die de ziel van de Bijbel in praktijk brengen, dat universele dat eigenlijk alle godsdiensten uitdragen: zorg voor elkaar, wees solidair. Vooral missionarissen die in Congo hebben gezeten, hebben die nonchalance, dat sociale, dat leven-in-het-nu-gevoel in hun bloed zitten. Daarom ben ik later met hen in zee gegaan. Zij waren mijn eerste aanspreekpunt in elk land en zijn dat vaak nog. Ik koester elk van hen en ben hen innig dankbaar voor alles wat ze gedaan hebben.

*Aan ontwikkelingssamenwerking doen betekende vroeger simpelweg beke-
ren. Het katholicisme was toen heel imperialistisch. Het katholieke geloof
werd opgelegd aan mensen die generaties lang bijvoorbeeld het animisme
aanhingen en geloofden in de kracht van de natuur zoals veel Afrikaanse
volkeren, ook de Congolezen. Aan luipaarden werden mythische krachten
toegeschreven, er werden bezweringen uitgevoerd en van vliegtuigen waren
ze bang. Dat geloof moesten ze afzweren, maar ik weet zeker dat nonkel pa-
ter het oogluikend toeliet. Zoals veel missionarissen had hij respect voor
hun tradities. Hij wist dat ze hun kinderen lieten dopen en braaf naar de
mis kwamen omdat ze iets in ruil kregen, maar dat ze achter zijn rug hun ei-
gen gebruiken voortzetten. Hij tolereerde dat. Daarom had hij gekozen voor
de avontuurlijke congregatie van Scheut. Scheutisten zijn onafhankelijke
mensen, ze staan op eigen benen en doen vaak aan onderwijs. Veel congre-
gaties namen hun cultuur mee en bleven in den vreemde samenwonen.
Scheutisten niet. Ze werden natuurlijk uitgestuurd om het katholieke geloof
te verspreiden, maar moesten zich vooral ten dienste stellen van de bevol-
king. Ze werden geacht een lokale werking op te starten en werden vaak
moederziel alleen naar de meest afgelegen plekken gestuurd, tot in het
diepste van de brousse. Ze moesten dan ook beschikken over twee werkgra-
ge handen, een snel stel hersenen, een groot relativeringsvermogen en een
warme glimlach. Mijn nonkel pater beantwoordde perfect aan die beschrij-
ving en is zijn leven lang dan ook gelukkig geweest in Congo, het land waar
hij zelf voor gekozen had.*

Hij komt! Alfons komt!

Toen hij op een keer terugkwam naar België, stond ons huisje in de Lebon-
straat in Geel al maandenlang op zijn kop. Ik was toen tien jaar. Mijn moeder
vereerde haar broer. Zijn grote zwart-witfoto die vroeger bij mijn grootouders
hing, kreeg bij ons een centrale plek in de woonkamer.

En daar stond hij dan, in onze kleine deuropening, bijna als een fata mor-
gana: mijn nonkel pater, *onze Fonne*, over wie ik zoveel had gehoord en gefan-
taseerd. Hij beantwoordde perfect aan het ideaalbeeld dat ik van hem had ge-
kneed. Het was een rijzige man, gekleed in een wit, lang kleed, hij had een
lange, donkere baard en was bruinverbrand. Hij had een diepe stem en bijpas-
sende hu-hu-hulach, vooral zijn ogen lachten. Ik was meteen dol op hem, wij
kinderen allemaal. Hij was echt in ons geïnteresseerd en in onze toekomst-
plannen. ‘Wat zou jij later willen worden, Sophieke?’ vroeg hij. Toen hij me
complimenteerde omdat ik met bewonderende ogen zei dat ik hetzelfde wilde
gaan doen als hij – *de negerkes gaan helpen* – groeide ik terstond een centime-

ter. En hij had cadeautjes meegebracht, een koffer vol ivoor. Nu is dat compleet ondenkbaar, maar toen was dat heel gewoon. Toen we trouwden, hebben mijn man Paul en ik van hem een ivoeren tand gekregen en bij zijn dood bleek hij zijn weinige spaarcenten aan al zijn nichtjes te hebben nagelaten in plaats van aan de congregatie, zoals gebruikelijk was. ‘Mijn ouders hebben hier veel te hard voor gewerkt,’ redeneerde hij, ‘dit geld behoort onze familie toe.’

Heimwee naar ‘de Congo’

Maagklachten verplichtten hem er in de jaren 1970 toe terug te keren naar België. De laatste jaren van zijn leven was hij aalmoezenier in een ouderlingentehuis in Londerzeel. Daar las hij elke dag de mis en de mensen kwamen van heinde en verre om naar zijn preken te luisteren. Hij las zijn preken niet saai en met een vlakke stem voor uit de Bijbel, maar vertelde verhalen, uit het Congolese leven gegrepen. Er werd zelfs gelachen in de kerk. Men droeg hem op handen. In het weekend had hij zijn tweede thuis bij zijn zus Jeanette, *Net*, en kwam hij vaak op bezoek bij de rest van de familie, mét een fruittaart. Ik ben dankbaar dat ik hem daardoor beter heb leren kennen.

Tot zijn laatste snik heeft hij heimwee gehad naar de brousse, naar *zijn* mensen want ook daar werd hij op handen gedragen. Dat heimwee is typisch voor missionarissen die na decennia terugkomen naar België. Ze kunnen hier niet meer aarden. Nonkel pater voelde zich vaak eenzaam in België. ‘Vaak stond ik aan de rand van de weg, zomaar,’ vertelde hij, ‘in de hoop dat er toevallig iemand van de familie zou langskomen en mij zou meenemen naar Geel, om mijn familie te bezoeken.’ Hij was ontheemd. Niets kon hem zijn dierbare Congo doen vergeten. Hij was er helemaal opgenomen in die gemeenschap. Hij hield van *zijn mensen* en was echt een van hen geworden. Hij verdedigde hen altijd en kon het niet hebben dat men hen hier versleet voor luieriken. ‘Ze moesten eens weten wat voor een knappe bollekes dat daar zijn!’ Hij zou een maand na de dood van zijn zus *Stans*, mijn moeder, in zijn slaap sterven, haar bidprentje op het nachtkastje naast hem.

Filmpjes en getuigenissen vindt u als u 'Cunina' intikt op Vimeo.com en YouTube (VRT Canvas - VRT Koppen - VRT Ketnet, VTM Telefacts, Vitaya, ATV, RTV...)

Foto's dankzij Dirk Jaxcsens, Lut Verheyen, Tashi Sherpa, Danny Stevens (www.dakani.eu), Elke Vandamme, Schoenen Torfs, Sabine De Vos, Anneke Coppens, Fernanda Geudens, Nick Mathé en het Cunina-archief

Geciteerde teksten dankzij Staf Herten (*Humo*), Rik Vangheel (†), Alfons Kempen (†), Bram Vermeulen (†)

Meer informatie:

www.cunina.org
014/58 01 01
info@cunina.org
www.facebook.com/Cuninavzw

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

Omslagontwerp Studio Lannoo

Omslagfoto © Danny Stevens, www.Dakani.eu

© Uitgeverij Lannoo en Sophie Vangheel en Sabine De Vos

D/2015/45/120 - ISBN 978 94 014 2418 9 - NUR 740

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.